

Hoe dwars mag een Bouwmeester liggen?

Vlaams Bouwmeester Peter Swinnen liet zich kritisch uit over het beleid in Antwerpen, maar kreeg meteen lik-op-stuk. Het is nochtans zijn taak om discussie te voeren en indien nodig dwars te liggen, zegt Wivina Demeester. Kan best, zegt Rob Van de Velde, maar dan moet hij zijn argumenten wel degelijk kunnen onderbouwen.

[E-mail](#)[Corrigeer](#)

De tijd van de mono-ontwikkeling is voorbij

Een betere sociale mix, dat is precies wat Antwerpen beoogt, zegt Rob Van de Velde. Maar laten we niet naïef zijn, met architectuur alleen haal je niet alle fricties uit de maatschappij. Daarvoor is er ook een solide veiligheids- en integratieplan nodig.

De stad stevent af op grote tekorten aan betaalbare woningen en daar waar ze betaalbaar zijn, is de koolmonoxide bijna tastbaar aanwezig

ROB VAN DE VELDE (N-VA), SCHEPEN VAN RIJMTELIJKE ORDENING IN ANTWERPEN

Ik heb noch met Peter Swinnen, noch met Koen Van Synghel ooit van gedachten gewisseld, data uitgewisseld of gedebatteerd. Ik heb geen weet van enig structureel onderzoek dat de heren pleegden over onze plannen. Straffer nog, vandaag vraagt Van Synghel of ik hem 'op weg kan zetten naar publieke documenten waarin u uw beleidsvisie formuleert en onderbouwt' ([DS 10 januari](#)). Tot zover

de wetenschappelijke onderbouw van hun pleidooien.

Swinnen stelt: 'Antwerpen lijkt zich te willen profileren als een groot permissief suburbia, in plaats van een reële stad. Het eerder repressieve stadsbeleid, veiligheidscamera's inclusief, zou grotendeels onnodig kunnen zijn als er werkelijk geïnvesteerd wordt in het creëren van aantrekkelijke stadswijken en een sociale mix.'

Ten eerste, wie heeft er meer boter op het hoofd rond 'permissieve suburbias' dan de socialisten, met hun cultuur van stadshuizen en sociale appartementen uit de naoorlogse periode, die we vandaag en nog enkele decennia in het stadsbeeld zullen meesleuren. Suburbia zou betekenen dat wij van de stad een voorstad zouden willen maken. In suburbia krijg je monofunctionaliteit. Het bestuursakkoord mikt op integratie van functies en mix van sociale klassen. En dit keer ernstig. De tijd dat open ruimte kon worden aangeboord voor mono-ontwikkelingen is voorbij. Alleen kan je geen sociale mix bereiken op een site als Nieuw-Zuid, met een grondprijs van ruim 400 euro per vierkante meter.

Beter steden, beter mensen?

Mijn socialistische voorganger had ingezien dat hij meer prijzen kon winnen met wonen aan het water dan met sociale woningen. De stad stevent daarom af op grote tekorten aan betaalbare woningen en daar waar ze betaalbaar zijn, is de koolmonoxide bijna tastbaar aanwezig. Wij werken aan een eerste projectdefinitie voor betaalbare woonvormen, zoals

maatschappelijk veel noodzakelijker.

Je moet inderdaad de stad als een ontmoetingsplaats ontwerpen of bijsturen. Maar vooral niet pretenderen dat je met goede architectuur een betere wereld zal krijgen. Alsof je daarmee de fricties over ongelijkheid en afgunst die eruit voortvloeit uit de wereld helpt. Modernisten als Braem en Le Corbusier gingen er ook utopisch van uit dat betere steden 'betere mensen' opleverden. Alsof je in betere of opgewaardeerde buurten geen kleine of grote criminaliteit krijgt.

Het wordt beide. Investeren in aantrekkelijke verblijfsplaatsen en tegelijkertijd een flankerend veiligheids- en integratiebeleid. Het is dat wat collega Homans treffend bedoelde. Dit bestuur investeert niet alleen meer in stenen, maar ook in mensen.

Autofanaten

De 'permissiviteit' in de redenering van Swinnen zal wellicht slaan op het toelaten van auto's. Onder het vorige bestuur waren auto's zowat overal toegelaten. Alleen was men vergeten om in de grootste stad van Vlaanderen een werkend parkeergeleidingssysteem te installeren. De multimodale gebruiker krijgt er in Antwerpen een punthoofd van. Nog twee jaar. Want deze partij van autofanaten zal gebruikers oplossingen bieden voor hun stedelijk vervoer, vooraleer de wegen worden dichtgesnoerd en de stad verzwavelt van de stilstand.

Hoe we dat allemaal organisatorisch aanpakken, meneer Van Synghel, is mijn probleem. Dat de stadsbouwmeester twee of acht mensen ter beschikking krijgt, linken aan een repressief beleid of kwaliteitsverlies, is wel erg kort door de bocht. Het minimaliseert de kwaliteit van de andere 500 werknemers op stadsontwikkeling. Net zo kort door de bocht als het verenigen van al het goeds in de Antwerpse regio tot de AG Stadsplanning. De ganse organisatie staat al jaren op scherp en zowel Stadsontwikkeling als AG Stadsplanning won exact evenveel prijzen.

Binnen de brede groep stadsontwikkeling worden de prioriteiten gelegd die deze stad nodig heeft: de afdeling ruimtelijke planning wordt uitgebreid om planningsprocessen

de uitgebreide organisatie AG Vespa wordt een krachtig instrument in de uitvoering van projecten.

Tot slot neemt Antwerpen de historische uitdaging aan om voor het eerst een ruimtelijke stadsregionale samenwerking op te zetten. De Vlaamse jury is er alvast lyrisch over en kende Vlaamse middelen toe om de verdichting in de regio te kunnen aanpakken. Als eerste stad.

Criticasters mogen over vijf jaar hun zeg doen. Tot dan neem ik dezelfde tijd als mijn voorganger om de effectiviteit van mijn beleid te bewijzen.

[E-mail](#)
[Corrigeer](#)

Een bouwmeester moet eigenzinnig blijven

Het is de taak van de Bouwmeester om de stad kritisch te bekijken, zegt Wivina Demeester, die het bouwmeesterschap in het leven riep. Zolang hij zich maar niet inlaat met partijpolitiek.

WIVINA DEMEESTER (CD&V)

Een bouwmeester bouwt niet, omschreef Bob Van Reeth zijn periode als Vlaams Bouwmeester – hij was de eerste. Hij heeft gelijk. De taak van een bouwmeester is kritisch zijn, een architectuurcultuur uitbouwen. Een bouwmeester moet stimuleren en ruimtelijk bijdragen tot de dynamische ontwikkeling van Vlaanderen en zijn steden, al dan niet bijgestaan door verschillende stadsbouwmeesters. Zonder de verschillende bouwmeesters zouden steden als Antwerpen, Menen, Kortrijk, Mechelen en Gent vandaag niet zo sterk op de kaart staan. Ze zijn een economische en toeristische troef. Antwerpen moet in die richting blijven verder gaan, met een eigen sterk karakter.

Vanuit zijn rol als behoeder van onze ruimte, hebben

Peter Swinnen ([DS 11 januari](#)) is niet de eerste bouwmeester die zich kritisch toont over een bepaalde ontwikkeling in een stad. Reageerde de eerste Vlaams Bouwmeester niet tegen de

**verleden al
meerdere
keren op de
Bouwmeester
mogen
rekenen om te
zeggen
waarop het
staat**

Antwerpen, waar hij stelde dat in het kader van goed bestuur de overheid moet waken over de kwaliteit van de stedenbouwkundige ontwikkeling? Hij had gelijk. Een bouwmeester heeft vaak gelijk, want hij is een onafhankelijk denker en professioneel. De Vlaams Bouwmeester werkt en denkt onafhankelijk, bijgestaan door een team. En ja, dat zal al eens eigenzinnig zijn. Een bouwmeester moet nu

eenmaal eigenzinnig zijn. Hij geeft terecht forum aan de discussie voor politiek of beleid, maar moet de partijpolitiek mijden, zoals elke bouwmeester doet en deed.

Als reactie op chaos

De Vlaams Bouwmeester moet vanuit een langetermijnvisie, in overleg met de verschillende administraties en met externe partijen, bijdragen tot de voorbereiding en uitvoering van het architectuurbeleid in Vlaanderen. Toen we in 1999 het instituut Vlaams Bouwmeester creëerden, was dat een reactie op het weinig geconcentreerde en vaak chaotische 'beleid' in Vlaanderen. De inspiratie vond ik in Nederland, waar men het belang van een goed openbaar beleid voor architectuur, stedenbouw en landschapontwikkeling al veel vroeger had ingezien.

Intussen is de Vlaams Bouwmeester samen met het Vlaams architectuurinstituut (VAi) pleitbezorger van het openbaar belang van architectuur en hebben beide instellingen Vlaanderen als architectuurgewest samen op de kaart gezet. De opkomst van een aanzienlijke bouwproductie van hoogstaande kwaliteit in het noordelijke gedeelte van wat Renaat Braem 'het lelijkste land ter wereld' noemde, is een klein mirakel. De economische meerwaarde door deze kwaliteit is niet te becijferen. Ook in het project 'Scholen voor morgen', dat tegen begin 2017 meer dan 150 scholen zal gerealiseerd hebben, is de impact van de Vlaams Bouwmeester duidelijk voelbaar. De Vlaams Bouwmeester is destijds aangesteld om 'een architecturaal kwalitatieve leefomgeving in Vlaanderen te

van een Vlaams architecturaal bewustzijn, teneinde het cultureel verantwoordelijkheidsbesef bij de overheden, de betrokken industrie en het publiek te vergroten.' Vanuit die rol als behoeder van onze ruimte, hebben we in het verleden al meerdere keren op de Bouwmeester mogen rekenen om te zeggen waarop het staat.

De publieke ruimte en de stad zijn van ons allemaal. In onze bebouwde ruimte komt alles immers samen. We leggen er de puzzel van onze gezamenlijke, soms conflicterende, belangen en behoeften. De ontwikkeling, sturing en het beheer van die ruimte is de motor voor de sociale, economische en culturele vernieuwing van onze samenleving. Het is dus belangrijk er zorg voor te dragen, en de hoeders van dit forum het mandaat en de verantwoordelijkheid te geven die ze nodig hebben. Op alle niveaus.

De Vlaams Bouwmeester is van bij de start verbonden met de lokale bestuursniveaus die in hem een gewilde adviseur, begeleider en sparringpartner zien. Lokale besturen zijn de eerste klant van de Vlaams Bouwmeester. Sommigen zijn intussen uitgegroeid tot voorbeeldige leerlingen. In mijn gemeente, Zoersel, werd het gemeentehuis ontwikkeld met een PPS-project en een open oproep van de Vlaams Bouwmeester. Het werd een succes.